

Vejledning og inspiration til

Kommunikation SOSU'er

Spillet indeholder 10 forskellige kategorier, som kan bruges på mange forskellige måder. Her kan du finde inspiration til, hvordan du bruger de enkelte kategorier.

- 01 Situationer
- 02 Emner
- 03 Gæst og grimasser
- 04 Reaktioner
- 05 Kulturforståelse/uskrevne regler
- 06 Tal beboeren igennem et forløb
- 07 Instrukser
- 08 Smalltalk
- 09 Modalverber (kan, vil, skal, må)
- 10 Tidsudtryk

Øvelserne er relateret til plejen, men de forudsætter ingen faglig viden fra underviserens eller sprog-mentorens side. Man skal kun forholde sig til, om sætningerne er til at forstå og udtalt korrekt.

Man kan også finde inspiration og hjælp i vejledningen her og i lommebogen *Med dansk i lommen*

Kategori 01. Situationer

Formålet er at træne talesprog i forskellige arbejdsmæssige situationer på plejehjemmet. Det er en fordel at gennemgå situationerne på forhånd eller starte med at brainstorme om, hvad man kan sige i situationen.

Øvelse 1: "Start samtalen"

A trækker et kort, læser kategorien og siger en passende indledende sætning.

Øvelse 2: "Ping pong"

A trækker et kort og siger en indledende sætning til situationen. B svarer. A reagerer på B's svar. Og så videre.

Øvelse 3: "Samarbejde og brainstorm"

Gruppen får et kort og brainstormer om, hvad man kan sige i situationen. Grupperne kan arbejde med samme kort eller forskellige.

Øvelse 4: "Skriv en dialog til situationen"

Det kan gøres i grupper, to og to eller alene. Den kan fremføres for de andre. Den kan også optages (lyd/video) og afspilles.

Øvelse 5: "Gæt og grimasser"

A trækker et kort og mimer situationen sammen med en hjælper. De andre på holdet forsøger at gætte situationen.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Du vækker en beboer.

Godmorgen, har du sovet godt? // Nu skal jeg hjælpe dig op.

Du ringer til en pårørende og fortæller, at hendes far er faldet.

Det er Anne Jensen fra Rosengården. Jeg vil lige fortælle dig, at din far er faldet her til morgen. Han har slået hoften, men den er ikke brækket. Vi har haft en læge til at se på ham.

Du trøster en beboer, som savner sin afdøde ægtefælle.

Jeg kan godt forstå, du savner din kone. I havde det sikkert dejligt sammen. Hvor længe er det nu siden, hun døde? Hvad er det, du savner mest ved hende? Er det samværet? Samtalerne? Eller bare det at være sammen?

Kategori 02. Emner

Formålet med denne kategori er at træne samtale/spørgsmål om forskellige emner, så man bliver rutineret i at tale/smalltalke med beboere og patienter.

Øvelse 6: "Har du haft hund?"

A trækker et kort og stiller tre spørgsmål til emnet.

Øvelse 7: "Jeg kan godt lide frikadeller"

A trækker et kort og fortæller noget personligt om emnet. Det kan være ens erfaring eller oplevelse eller mening om emnet.

(I smalltalk-situationer vil man ofte inddrage sig selv og egne erfaringer. Det er derfor vigtigt også at træne ordforråd til gængse smalltalk-emner.)

Øvelse 8: "Tal om emnet"

A og B går sammen i par og taler frit om emnet i to minutter.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Stil 3 spørgsmål + fortæl om personlig erfaring:

Smerter

"Hvor gør det ondt? Hvor længe har du haft ondt? Har du ondt andre steder?"

"Åh, det kender jeg godt. Jeg har også en gang brækket benet. Jeg skulle være i ro i flere uger og det var så svært. Man mister tålmodigheden..."

Morgenmad

"Hvad kunne du tænke dig til morgenmad? Hvad siger du til lidt yoghurt? Hvad skal du have på brødet?"

"Uhm, godt valg. Jeg elsker også en god skål havregrød til morgenmad."

Kategori 03. Gæt & grimasser

Formålet her er at repetere ordforråd på en sjov og underholdende måde.

Øvelse 9: "Hvad prøver jeg at vise?"

A trækker et kort og mimer indholdet. De andre deltagere gætter. Den, der gætter det først, får 1 point.

Øvelse 10: "Konkurrence på hold"

På skift mimer en deltager fra hvert hold det, der står på kortet, mens de andre gætter. Kan eventuelt spilles på tid, dvs. hvor mange kort kan der gættes på fx et minut. Mimeren kan med fordel vælge en hjælper, der kan spille beboeren.

Kategori 04. Reaktioner

Formålet her er at automatisere passende reaktioner i dagligdags situationer. Det er en god ide at starte med at gennemgå kortene og mulige svar/reaktioner.

Øvelse 11: "Ping-pong i par"

A trækker et kort og siger sætningen. B svarer.

Øvelse 12: "Konkurrence på hold"

Hold A trækker et kort og siger sætningen. Hold B bliver enige om et svar. Korrekt svar giver point.

Øvelse 13: "Ping-pong i kreds"

Alle står i en rundkreds. Kortene er fordelt mellem deltagerne. A siger sætningen fra sit kort, venter fire sekunder, og siger så navnet på en anden deltager. Denne deltager skal nu svare. A's kort sendes derefter videre mod højre. Turen går videre til deltageren til venstre, som fortsætter på samme måde.

Øvelse 14: "Skriv en dialog"

Med udgangspunkt i sætningen på kortet, skrives en dialog, hvori sætningen indgår. Dette kan gøres alene, to og to eller på hold. Den med den mest korrekte og kreative dialog vinder.

Eksempler på nogle af situationerne:

Jeg har det ikke så godt i dag.

Det er jeg ked af at høre. Hvad er der i vejen?

Gå ud!

Det er i orden. Jeg går lige lidt, så du kan få lidt fred.

Jeg vil ikke op nu!

Det kan jeg da godt forstå. Jeg kommer tilbage om lidt. // Hvorfor vil du ikke det? Er der noget i vejen?

Jeg ligger ikke godt.

Nå, vil du hellere om på siden? // Vil du prøve at have en pude under knæene?

Du er dum / jeg kan ikke lide dig! (det kan demente godt finde på at sige)

Det er jeg da ked af at høre.

Jeg har ondt i benet.

Vil du have en pude under?

Giver du en hånd på stue 4?

Ja, selvfølgelig. Jeg kommer nu. // Kan det vente 5 minutter?

Tager du stue 11?

(Ja, det skal jeg nok // Helst ikke, jeg har lidt travlt.)

Jeg har givet Poul mad.

Fint, så går jeg ikke ind til ham.

Du skal hente min mor (beboerens mor er død).

Det kan jeg desværre ikke. Hun er her ikke lige nu.

Jeg vil gerne hjem nu (siger beboeren).

Det kan jeg godt forstå, men skal vi ikke lige tage en kop kaffe først?

Kategori 05. Kulturforståelse/uskrevne regler

Formålet er at øge forståelsen for de uskrevne regler på arbejdspladsen og samtidig få en god diskussion om emnerne.

Vurderingen af OKAY og IKKE OKAY kan diskuteres og svaret kan måske variere lidt fra arbejdsplads til arbejdsplads. I de fleste tilfælde er det dog meget klart. I alle øvelser er det vigtigt, at underviseren/mentoren formidler, hvad der er korrekt i forhold til dansk arbejdspladskultur.

Øvelse 15: "Diskussion"

OKAY og IKKE OKAY-kortene lægges på bordet. Gruppen trækker et kort fra bunken og diskuterer om situationen er OKAY eller IKKE OKAY på en dansk arbejdsplads. Kortet placeres herefter i den valgte bunke.

Øvelse 16: "Jeg synes"

Hver deltager trækker et kort og placerer det i den bunke, han/hun mener den tilhører. Herefter forklarer han/hun sit valg til de andre.

Kategori 06. Tal beboeren gennem et forløb

Formålet er at blive sprogligt i stand til at guide beboeren gennem forskellige situationer, som opstår i løbet af dagen.

Øvelse 17: "Tre på stribet"

A trækker et kort og siger tre sætninger i rækkefølge, der guider beboeren gennem opgaven. Her er der fokus på inversion (*Først... Så... Bagefter...*).

Øvelse 18: "Brainstorm i grupper"

En deltager trækker et kort og i fællesskab gives der et bud på, hvordan beboeren guides gennem opgaven.

Øvelse 19: "Skriv en dialog 2&2"

Hvert par trækker et kort og forbereder en dialog, som opføres for holdet (kan også optages på video/lyd).

Øvelse 20: "Rollespil"

A trækker et kort og guider mundtligt B gennem opgaven.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Tage piller:

Du skal lige have dine piller, Karen. Først kommer du lige op at sidde. Så får du pillerne. Bagefter får du en tår vand, så pillerne nemmere ryger ned.

Op at stå efter fald:

Hov, er du faldet, Margrethe? Vi skal lige have dig op at stå igen. Først bøjer du knæene. Så sætter du fødderne i gulvet. Bagefter tager jeg fat under dine arme, og så kommer du op at stå.

Kategori 07. Instrukser

Formålet er at lære at give instrukser både i bydeform og på en høflig måde.

Øvelse 21: "Løft armen"

A trækker et kort og giver B en instruks i bydeform, fx "Løft armen". B udfører instruksen.

Øvelse 22: "Kan du ikke lige..."

A trækker et kort og giver B en instruks på en høflig måde, fx "Kan du ikke lige..." / "Vil du ikke være sød at...". B udfører instruksen.

Øvelse 23: "Spyt ud"

A trækker et kort og skal nu få de andre i gruppen til at gøre det, der står på kortet ved at bruge bydeform. Gør man det forkert, er man ude af legen. Kan varieres i hurtighed.

Øvelse 24: "Quiz"

Gæt, hvad der står på kortet. A trækker et kort og gør det, som der står på kortet. B skal gætte det og sige instruksen.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Løft armen

Vil du ikke være sød at løfte armen?

Drej hovedet til højre

Kan jeg lige få dig til at dreje hovedet til højre?

Løft venstre ben

Kan du (ikke) lige løfte venstre ben?

Kategori 08. Smalltalk

Formålet er at træne smalltalk generelt med fokus på at indlede en samtale.

Det er en god ide at starte med at gennemgå situationerne for at få forskellige mulige udtryk i spil.

Øvelse 25: "Start samtalen"

A trækker et kort og siger en sætning, som indleder samtalen.

Øvelse 26: "Ping-pong"

A trækker et kort, læser kortet og indleder en samtale. B stiller spørgsmål/reagerer. Samtalen skal holdes i gang med mindst to opfølgende sætninger.

Øvelse 27: "Rollespil"

Hver gruppe laver i fællesskab en dialog over emnet og fremfører den for resten af holdet.

Øvelse 28: "Skriv en dialog"

Kan laves i grupper, to og to eller alene. Dialogen kan fremføres for de andre (på holdet), men kan også optages (lyd/video) og afspilles.

Inspiration til, hvad man kan sige i situationen:

Det er morgen. Du kommer ind til en beboer. Start en samtale om vejret.

Godmorgen Grethe. Har du sovet godt? Det er godt nok blevet koldt, hva'? Vi har vist haft nattefrost!

Det er fyraften. Du klæder om sammen med din kollega. Spørg ind til hendes planer for resten af dagen.

Sikke en dag! Det bliver dejligt at komme hjem og slappe lidt af. Hvad med dig? Skal du også bare hjem?

Din kollegas datter er lige startet i 0. klasse. Du spørger ind til det.

Hvordan går det med Anna? Er hun glad for at være startet i skole?

Din beboer har haft besøg af sin datter. Spørg ind til besøget.

Sikke nogle fine blomster. Har du fået dem af din datter? Var det dejligt at have besøg af Lene?

Kategori 09 og 10. Tidsudtryk og modalverber (skal spise/må spise/kan spise/vil spise)

Formålet er at træne/automatisere korrekte udtryk. Både tidsudtryk og modalverber er ofte svære for kursisterne at bruge korrekt og begge dele er meget afgørende for god kommunikation i sundhedsvæsenet.

I både kategori 09 og 10 skal man indsætte et ord, der mangler. De følgende øvelser kan bruges til begge kategorier.

Øvelse 29: "Indsæt det korrekte ord"

Kortene deles ud. Man skiftes til at læse et kort op. Turen går med uret. Er sætningen korrekt, sendes kortet bagud mod uret, er den forkert, beholder man kortet. Det gælder om at komme af med sine kort.

Øvelse 30: "Indsæt det korrekte ord på hold"

Holdene skiftes til at trække et kort og læse kortet op med indsættelse af det rigtige ord. Er sætningen rigtig, beholdes kortet. Er den forkert, lægges kortet nederst i bunken. Det hold med flest kort vinder.